

SÈRIE 4**Per a totes les preguntes:**

El corrector o correctora valorarà positivament l'ordre de l'exposició, la precisió i adequació de llenguatge emprat per l'alumnat i tindrà més en compte i valorarà positivament allò que l'alumnat aporti, més que no pas allò que deixa de dir. També valorarà positivament l'aplicació del vocabulari històric correcte i precís i la claredat en l'exposició.

OPCIÓ A**Exercici 1. Text de la Constitució de 1869**

A l'exercici 4 es proposa la verificació d'una part de l'objectiu terminal 6 que es correspon amb el bloc de continguts conceptuals 2.1. i amb els de continguts procedimentals 1.1., 1.4., 2.1., 3.1., 4.1., 4.2., i 4.4. També es verifica els aprenentatges referits al punt 1 (*De l'Antic Règim a l'Estat liberal, 1808-1874*) del document de concreció curricular.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, que han de ser distribuïts de la manera següent:

1)1 punt

L'alumnat ha d'identificar les idees principals del text: assemblea constituent elegida per sufragi universal masculí, sobirania nacional, separació de poders, Monarquia constitucional, ampli reconeixement de drets individuals, estat confessional catòlic, però amb el reconeixement de l'exercici públic i privat de qualsevol religió. A la segona part, l'alumnat ha de situar el text als anys del Sexenni democràtic, durant el Govern Provisional de Serrano i Prim.

2)1,5 punts

L'alumnat haurà d'explicar que l'article 21 de la Constitució es referia a la qüestió religiosa, un dels aspectes que més va condicionar la vida política de l'Espanya del segle XIX: l'Estat mantenia el seu caràcter confessional i la religió catòlica gaudia de l'aixopluc econòmic del poder polític. Això no obstant, la Constitució de 1869 establí per primera vegada a Espanya una completa llibertat religiosa (bé que amb una redacció innecessàriament complexa), tant per als espanyols com per als estrangers residents a Espanya. Aquest fet va motivar les queixes de molts sectors catòlics, que no volien la llibertat de cultes, i de molts lliurepensadors que defensaven el caràcter aconfessional de l'Estat. Quant a l'article 32, l'alumnat haurà d'identificar clarament el concepte de sobirania nacional (derivació de la teorització de l'il·lustrat suís J.J. Rousseau) com una reivindicació pròpia dels progressistes i demòcrates, enfrontada al concepte de sobirania compartida Rei-Nació que defensaven els conservadors. El corrector valorarà molt positivament el fet que l'alumnat faci referències a altres constitucions espanyoles, anteriors o posteriors a la de 1869, en relació als dos articles esmentats, com ara que en la Constitució de 1812 la pràctica del catolicisme era una obligació per als espanyols i com, a poc a poc, es va anar obrint pas en el constitucionalisme espanyol la idea de la tolerància religiosa fins arribar a la separació Església-Estat fixada en la constitució republicana de 1931.

3)2,5 punts

L'alumnat ha d'explicar els fets polítics i socials més destacats produïts a Espanya entre 1868 i 1874: revolució de setembre de 1868, moviment juntista, Constitució de 1869 (només esmentada atès que s'ha explicat en les dues qüestions precedents), parlamentarisme monàrquic, aixecaments federals, organització del moviment obrer, tercera guerra carlista, revolta cantonalista, primera guerra d'independència cubana, Cop d'estat de Pavia... El corrector valorarà positivament el fet que l'alumnat situï correctament, en ordre cronològic, les principals etapes del període del Sexenni Democràtic: Pronunciament militar, juntisme, Govern Provisional, Constitució de 1869, Regència, Monarquia d'Amadeu I, Primera República, Cop d'Estat de Pavia, Dictadura de Serrano i, finalment, cop d'estat del general Martínez Campos, així com el fet que identifiqui alguns dels protagonistes del període

(Serrano, Prim, Sagasta, Pi i Margall, Castelar, etc). De tota manera, el corrector haurà de tenir molt en compte que totes aquestes qüestions estan recollides en un únic objectiu terminal en el primer nivell de concreció, per la qual cosa l'exposició de l'alumnat tindrà, segurament, un caràcter molt generalista.

Exercici 2: moviment de la població a Catalunya (1961-1970).

A l'exercici es proposa la verificació d'una part dels objectius terminals 15, 21 i 28 que es corresponen amb els blocs de continguts conceptuals 3.3 i, parcialment, amb els blocs de continguts procedimentals 2.1, 2.2, 2.3, 3.3, 3.6, 4.1 i 4.4. També es verifica els aprenentatges referits al punt 7 del document de concreció del currículum, *El franquisme (1939-1975)*.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, que han de ser distribuïts de la manera següent:

1) 1 punt

L'alumnat ha de descriure la informació de la sèrie estadística, en la que pot destacar en quins anys es va produir l'arribada de més immigrants, també ha d'explicar els conceptes de creixement vegetatiu (diferència entre natalitat i mortalitat) i de saldo migratori (diferència entre immigració i emigració), i finalment ha de situar les dades en el context històric del "desarrollismo" (anys 60 del segle XX) dins de l'època del Franquisme.

2) 1,5 punts

L'alumnat ha d'exposar les principals característiques de l'evolució demogràfica a Catalunya durant els anys seixanta del segle XX, tot remarquant l'alta natalitat i l'alt creixement vegetatiu que es va donar durant aquests anys; per altra banda, l'alumnat ha de destacar la gran immigració que es va produir paral·lelament, tot fent esment a les zones d'origen (Andalusia, Extremadura i Castella, principalment) i a la migració interior dins Catalunya, del camp a la ciutat, així com fent esment a les zones on es van assentar (principalment les grans ciutats industrials). El corrector valorarà molt positivament que l'alumnat relacioni la immigració de població jove amb l'augment de la natalitat en les zones d'acollida, així com que faci una descripció global del creixement demogràfic, sumant el creixement vegetatiu i el saldo migratori.

3) 2,5 punts

L'alumnat ha d'exposar el tema de l'evolució de l'economia catalana durant el període 1959-73, destacant el creixement del sector secundari, esmentant el creixement de la indústria (la tipologia i la localització), el sector terciari, principalment el gran creixement del turisme, i les transformacions que el desenvolupament va implicar en àmbits com la sanitat i l'ensenyament, entre d'altres, especialment a les ciutats. Per altra banda, l'alumnat ha d'explicar breument les característiques principals de la societat catalana en el mateix període, i remarcar els canvis socials i culturals, impulsats per l'arribada a l'edat adulta d'una generació que no havia viscut directament la guerra i la postguerra, pel creixement econòmic, la influència del turisme i dels grans mitjans de comunicació (televisió), l'evolució de l'Església catòlica, amb el concili Vaticà II, l'extensió de l'escolarització bàsica, entre d'altres.

OPCIÓ B**Exercici 1. Manifest de l'Aliança de la Democràcia Socialista**

A l'exercici es proposa la verificació de l'objectiu terminal 8, que es correspon amb el bloc de continguts conceptuals 2.3 i amb els apartats procedimentals b i d.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, que han de ser distribuïts de la manera següent:

1) 1 punt

L'alumnat ha d'identificar les idees principals del text; relacionar-les amb la ideologia anarquista, i situar-les en el context del Sexenni Democràtic (1868-1874), etapa en què es va constituir i va poder actuar legalment la Federació Regional Espanyola de l'AIT.

2) 1,5 punts

L'alumnat ha d'explicar les característiques generals de les ideologies anarquista i marxista, les seves principals similituds i diferències i la seva desigual implantació territorial. També s'ha de referir al triomf de les tesis apolítiques a la Federació Regional Espanyola després del Congrés Obrer de Barcelona de 1870. Es valoraran positivament les concrecions sobre l'AIT, la seva Federació Regional Espanyola, i els seus dirigents .

3) 2,5 punts

L'alumnat ha de descriure les condicions de vida de la naixent classe obrera al segle XIX; els orígens del moviment obrer (ludisme i societats de resistència); les diverses ideologies socialistes (utòpics, marxistes i anarquistes), i el moviment obrer durant el Sexenni democràtic, amb una atenció preferent a la Federació Regional Espanyola de l'AIT. Es valorarà positivament la relació entre l'evolució del moviment obrer i les diverses etapes polítiques (legalització en els períodes progressistes, clandestinitat en els moderats).

Exercici 2. Evolució de la població activa (1930-1950)

A l'exercici es proposa la verificació d'una part dels objectius terminals 15, 21 i 28. que es corresponen amb els blocs de continguts conceptuals 3.2 i, parcialment, amb els blocs de continguts procedimentals 2.1, 2.2, 2.3, 3.3, 3.6, 4.1 i 4.4. També es verifica els aprenentatges referits al punt 7 del document de concreció del currículum, *El franquisme (1939-1975)*.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, que han de ser distribuïts de la manera següent:

1) 1 punt

L'alumnat ha de descriure les dues sèries estadístiques. En la primera, ha de remarcar principalment el fet que la població activa del sector primari l'any 1940 el percentatge és superior al de l'any 1930, i que al sector secundari, en els mateixos anys, baixa el percentatge de població activa. Quant a la segona sèrie estadística l'alumnat ha de descriure les dades tot remarcant que a partir de l'any 1940 la renda nacional és inferior a la de l'any 1935. L'alumnat ha de relacionar també la informació de l'evolució del percentatge de població activa amb les dades de l'evolució de la renda nacional, remarcar la disminució del percentatge de població activa en el sector secundari o l'augment del pes del sector primari i relacionar-ho amb la disminució de la riquesa del país. Finalment, l'alumnat ha de situar les sèries estadístiques en els anys quaranta, en el context històric de la postguerra, després de la Guerra Civil Espanyola.

2) 1,5 punts

L'alumnat ha d'explicar les causes de la disminució de la Població Activa del sector secundari l'any 1940, en relació a 1930, i de la caiguda de la Renda Nacional l'any 1940, en relació a 1935, i remarcar

que entre mig de les dues dades hi ha hagut la Guerra Civil espanyola (1936-1939). Per altra banda, ha d'explicar les conseqüències de la Guerra Civil, com són la destrucció del teixit industrial i de comunicacions, la caiguda de l'activitat econòmica, la mortalitat generada per la guerra, l'exili i la repressió, entre d'altres.

3) 2'5 punts

L'alumnat ha d'exposar les característiques principals de l'economia de l'Espanya de la postguerra fins al Pla d'Estabilització (1959), com són la caiguda de la producció i de la riquesa del país i del poder adquisitiu de la majoria de la població, així com la disminució dels intercanvis comercials amb l'estranger; la política econòmica del govern, caracteritzada per l'autarquia i el dirigisme econòmic, amb mesures com la creació de l'*Instituto Nacional de Industria*, i el fixament del preu de venda de productes agraris. L'escassetat de la producció i aquesta política van portar al racionament i a l'aparició del mercat negre (l'estraperlo). L'alumnat també ha de comentar les principals característiques de la societat espanyola d'aquella època, com la repressió política i cultural que va exercir el règim franquista, la manca de llibertats, el pes i la influència de la religió i de la moral catòlica, l'hegemonia social de l'Església catòlica, i el pes de les institucions polítiques del règim i de l'Exèrcit, entre d'altres.